Št. 253 ... V Trstu, v torek 27. oktobra 1925. ... Posamezna številka 20 cent. Letnik L.

Licejska knjižnica JUBLJANA, Jugoslavija

...ovorni uredniku ... st. Naročnina ...znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokostnih kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20 I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zborovanje narodnih manjšin v Ženevi

Zaključni govor predsednika dr. Wilfana

Gospoda, prehajamo k zaključku svojega dela. Naj mi bo dovoljeno, se tu najprej kratko ozreti nazaj na pripravo naše konference, tudi zato, da se ena ali druga točka bolj pojasni. Za mojo malenkost — dovolite, da se k sklepu dotaknem malo tudi osebne strani — pomeni prvi, še nezavedni korak na poti do naše konference dejstvo, da mi je menda februarja ali marca tega leta prišla številka lista «Revaler Bote», v kateri se je poročalo o zakonu za kulturno avtonomijo v Estoniji in je bilo par člankov o tem predmetu. List je spremljalo kratko pismo gospoda dr. Ammende, ki ga do takrat nisem poznal niti po imenu. Moram tu priznati svojo nevednost. Od tistega dne začenja zame zgodovina naše konference. Pri drugih bo njen začetek imel drugo lice. Ali ta konferenca ni pravzaprav toliko uspeh prizadevanja ene manjšine, ene stranke ali kakršnegakoli činitelja; ta konferenca je marveč ležala, da tako rečem, v zraku, bila je potreba, moralo je do nje priti. Čisto prirodno je bilo, da se manjšine sestanejo, da se najprej med seboj pogovorijo o onem, kar je bistveno, kar je občno na njihovem problemu, in da podelijo tistim predlogom za njegovo rešitev, ki jih spoznajo za prave, tehtnost občne odobritve prizadetih.

Mnogo bolj važno od vprašanja, kako je prišlo do te konference, ki smo jo, kakor rečeno, čutili vsi kot potrebo, je bilo vprašanje, kako naj se pri tem postopa in kako naj se konferenca sestavi. V tej nekoliko nervozni Evropi se ni smel ponoviti prizor kongresa tlačenih narodov z vsemi s tem združenimi nepriličnostmi, treba je bilo manveč opraviti zares stvarno, praktično, politično delo. Z ene strani se je moral krog udeleženih skupin določiti z definicijo, ki je bila vsaj začasno sprejemljiva, a z druge strani je bilo treba tudi za to skrbeti, da bodo zastopniki teh skupin kazali neko homogenost (istovrstnost). Kolikorkoli so namreč narodnosti, ki so se imele sestati na konferenci, različne, tolike važnosti je bilo, da naj bi njihovi zastopniki v neki določeni smeri bili istovrstni. Morali so biti ne kakršnikoli zastopniki, nego zakoniti, v najožjem pomenu besede odgovorni zastopniki. Da stvari stojijo tako, da bi bile vse manjšine zastopane v dotičnih parlamentih, bi bila v sedanjih razmerah prava oblika manjšinske konference ta, da bi se bili edini parlamentarci sestali kot zastopniki svojih manjšin. A v tem primeru bi bili dobili samo krno konferenco, na kateri bi bilo manjkalo še več manjšin, nego smo jih itak morali pogrešati. Krog zastopnikov se je moral torej nekoliko širše začrtati. Vendar se je zato, da se doseže kolikor bolj enakomerna in formalno enopomembna podlaga, moralo držati tega, da naj zastopajo manjšine vsaj taki, ki so državljani dotičnih držav in sicer tam nastanjeni državljani. S tem se je naši konferenci utisnil čisto drugačen, mnogo bolj pomemben značaj. Tu smo spričo Evrope, spričo držav, h katerim pripadamo, povzdignili svoj glas kot odgovorni zastopniki svojih rojakov, kot državljani, ki so podvrženi zakonom in s svojo osebo odgovarjajo za svoje dejanje in nehanje. Ako smo si radi tega morali nalagati neko umerjenost, se mora naš glas toliko bolj ceniti, toliko več vrednega spoznati.

S temi besedami je podana tudi najboljša opravičba — to menim, da smem reči v imenu vseh treh sklicavcev —, za to, da topot niso bile pozvane neke skupine, ki bi jim bilo gotovo zelo težko uspelo, da bi [illegible] sodržavljani ki bi prihajali iz dotičnih dežel in bili tam nastanjeni. Naj ne bo s tem ustvarjen noben prejudic za prihodnost. Prihodnja konferenca se lahko skliče na drugi podlagi. Razmere se lahko v dotičnih državah premenijo. Kar ni bilo danes mogoče, bo lahko nekoč mogoče.

Sedaj pa nekoliko besed o uspehu naše konference. Ne bom se pečal z resolucijami. Uspeh leži pred vsem v tem, da smo se sestali. Neizmerne vrednosti je, da so se pripadniki toliko narodnosti tu znašli in se mogli pogovoriti v miru, z umerjenostjo, z vzajemnim razumevanjem in vzajemnim spoštovanjem o vprašanjih, ki se ne tičejo samo velikih interesov, nego tudi strasti razdražujejo. Ne bi rad postal sentimentalen, vendar mislim, da izpolnim dolžnost, ko ugotovim, da postaja toplo okoli srca ob dejstvu, da so pripadniki narodnosti, ki so se v zgodovini sovražno srečale, tukaj vendar mogli prijateljsko skupaj delati. Za svojo osebo si dovoljujem naglasiti, — oprostite, da posežem v intimno življenje naše konference —, da bi moral kot Slovenec spričo zgodovine svojega naroda gledati na Nemca in Ogra kot sovražnika, da pa s toliko večjim veseljem smatram za posebno prednost, da sem mogel biti tu z Nemci, z Ogri v tako prijateljsko prijetni dotiki.

Kot daljnji pozitivni uspeh naših razprav moramo ugotoviti, da je v njih našla slovesnega izraza lojalna, poštena pripravljenost manjšin za skupno delo v državnem življenju, pripravljenost, mimo katere ni mogoče iti. Sicer smo kot politiki in zlasti kot manjšinski zastopniki, ki morajo delati na osojni strani političnega življenja, vajeni biti skeptični. Tudi će dajemo svojim čustvom in namenom slovesno obliko, se hoče oglašati v nas dvom, ali nam bodo verjeli. In vendar: morajo nam verjeti, izjavi, za katero so se možje iz tako različnih taborov tako edinstveno in složno zedinili, se mora vsaj nekoliko zaupati.

Še nekaj bi rad ugotovil: da pravzaprav naše zborovanje ni bilo zborovanje samih manjšin, nego da je bilo prvi zarodek slobodnega zborovanja evropskih narodov. Brez prisiljenosti, brez prestižnih vprašanj smo se sestali, v popolni enakosti in vzajemnem spoštovanju. S tem pa naj ne bo nikakor rečeno, da bi poleg slobodnega skupnega dela narodov ne bilo več treba skupnega dela nacij (v pomenu držav), ki je namenjeno čisto drugim svrham. V državni obliki urejeno življenje Evrope, razdeljenost Evrope na države je realno dejstvo, s katerim morajo posebno manjšine računati. Naloga držav danes še ni dokončana in če se je morda s pravico danes naglasilo, da se pojem in pomen države ne smeta prenapenjati, se z druge strani tudi ne smeta podcenjevati. Države so potrebne. V tem zmislu je tudi nacionalizem*) potreben pojav. Pravtako je Liga narodov, ki je uklenjena družba držav, naprava največjega pomena, ki se mora vedno presojati z ozirom na naravo držav in ki se od nje ne sme nič zahtevati, kar bi se ne moglo ujemati z njenim bistvom, ki odgovarja bistvu držav. Ako je dalje kdo kakšenkrat mislil, da more Ligi narodov kaj očitati, je treba tudi premisliti, da more ona kakor vsaka človeška naprava biti potrebna, a tudi sposobna spopolnitve, ne glede na to, da je ona, kakor že rečeno, baš skupna naprava držav, ki imajo čisto drugačne naloge kakor pa prirodne enote narodov. S tem, da postavim eno proti drugemu, hočem misel ostreje izraziti: z ene strani države in družba držav nazvana «Liga narodov», z druge strani pa narodi in kongresi narodov. Upamo, da naše zborovanje pripomore k temu, da pospeši priznanje prirodnih enot narodov in da spravi do veljave potrebo slobodnih odnošajev med narodi čez vse državne meje.

Podlaga, na kateri se more in mora graditi, je zaupanje. Okoli tega zaupanja se morajo vsi truditi. In v tem oziru smemo našim večinam nekaj očitati. Zahtevajo, da napravimo mi prvi korak. Mi smo pripravljeni izpolnjevati svoje dolžnosti in nočemo izpolnjevanja svojih dolžnosti vezati na nobene pogoje. Ali poleg zunanjega delanja, poleg onega, kar se da v paragrafih povedati in s paragrafi izsiliti, ostane še duševno razmerje med večino in manjšino, kakor so odnošaji med narodi vobče tudi duševni. V tem oziru je prava vez zaupanje, a močni ga mora prvi pokazati. Vedno ima dovolj sredstev; ko bi bil šel predaleč v zaupanju, ko bi se moral kesati, mu bo lahko vzpostaviti položaj v svoj prid. Slabotni pa ima v svojem nezaupanju svoje zadnje orožje. Malo kredita, le malo kredita! Ne zahtevamo brezpogojnega zaupanja, a naj se nam verjame, da moremo tudi koristiti, da bi slobodno sodelovanje manjšin ne bilo samo v prid posameznim državam, nego tudi splošnemu napredku človeštva. Ali smem v tako svečanem zborovanju rabiti nekoliko neprimerno besedo? Mislim, da je vendar na mestu, in bi rad rekel: dokazali smo v evropskem društvu, da smo snažni (zimmerrein), morejo nas torej sprejeti, naj nas poslušajo, naj nas pripustijo k sodelovanju!

Pogled v bodočnost je nam manjšinarjem navadno skeptičen, pesimističen. Vendar ponavljam, da je vkupni uspeh naše konference takšen, da lahko govorimo o tem, da je v nas novo upanje zatlelo in se je spet rodila ali utrdila volja, ne dati si ugrabiti vere v to, kar je človeško v nas in v naših bližnjih. Z odkritimi, poštenimi, odločnimi izjavami, s slovesno manifestacijo svoje trdne volje, sodelovati na miru in daljnjem razvoju človeštva, utrjamo vero v sebi in upamo, da jo vzbudimo tudi v drugih.

K sklepu, potem ko sem vas že tako dolgo zamudil s svojim brezobličnim izvajanjem, — oprostite, saj se nisem utegnil pripraviti —, se moram še spomniti tiska. Tisk je zapisnik sodobne zgodovine, ki jo doživljamo in nasproti kateri morda ne moremo biti še dovolj hladni in trezni. V ta zapisnik se zapisuje marsikaj spačeno, marsikaj napak razumljeno, v njem se marsikaj razodeva, kar bi bilo bolje zamolčati, marsikaj izpušča, kar bi vanj spadalo. Vsekako je tisk že mnogokrat izkazal manjšinam svojo naklonjenost in pomoč. Zahvaljujemo se mu za njegovo sodelovanje pri naši konferenci in ga prosimo, da ohrani našemu problemu še dalje svoj interes.

Smem li v imenu vas vseh se vam vsem zahvaliti? Vsi ste pripomogli, da je naša konferenca uspela. In smem li se kot pripadnik ene najmanjših skupin zahvaliti predvsem velikim skupinam, našim večjim sestram? One imajo veliko pomembnejše interese, toliko po množini kolikor po vsebini, in so vendar prav demokratsko pokazale razumevanje za interese najmanjših ter s tem izstavile najboljše izpričevalo svojim nacijam kot večinskim narodom. Zaključujem z zavestjo, da smo nekaj koristnega storili, razhajamo se s trdno voljo, dalje služiti plemeniti nalogi, ki smo si jo postaviti, in si kličemo: na svidenje!

Prav za sklep sem pa pridržal omeniti moža, ki je v svoji skromnosti tudi med našim razpravljanjem ostal v ozadju, ki sem ga imenoval takoj na začetku svojega govora, ki je opravil pripravljalno delo na način, da se to, kar je storil on, mora s tega mesta omeniti posebej, ločeno od vsega, kar so storili drugi. Gre za g. dr. Ammende. On je opravil najvažnejše delo, ki je zahtevalo čisto posebnega takta, posebnega poznavanja ljudi in požrtvovalnosti. Po pravici se mora poudariti, da poleg njegove zasluge izginevajo vse druge zasluge. Dolžnost hvaležnosti je, da se to izrecno prizna: dr. Ammende, hvala! (Živo, dolgotrajno odobravanje).

*) Govornik je rabil tuj izraz nacionalizem v posebnem pomenu, v katerem se je bil pojavil v prejšnji razpravi.

„Pokorni sluge države in njeni sovražniki"

Farinaccijeve izjave na kongresu sindikata prometnih delavcev

RIM, 26. Včeraj zjutraj se je otvoril v gledališču Argentina prvi kongres sindikata prometnih delavcev. Vlado je zastopal minister Ciano, fašistovsko stranko Farinacci. Po otvoritvi kongresa je povzel za besedo Farinacci, ki je najprej pozdravil zborovalce tudi v imenu Mussolinija ter potem izvajal med drugim: «Fašizem mora razdeliti vse Italijane v dve kategoriji: pokorni sluge države na eni strani in njeni sovražniki na drugi. Fašistovska stranka je zbor mož, ki so bolje delali ter delajo za razmah italijanske veličine. Zaradi tega ponavljam, da mora biti stranka tolmač in vojak fašizma.»

Glavni tajnik fašistovske stranke je še pozval navzočne, da dajo Mussoliniju možnost za nadaljnje uveljavljanje načel revolucije. Potem je Ciano, minister za promet, govoril o stanju glavnih prometnih sredstev, nakar se je otvoritveni obred kongresa zaključil.

Balbo zapustil Firenze

FIRENZE, 26. Izredni komisar fašistovske stranke za Toscano je izvršil svojo nalogo ter zapustil Firenze. Pred svojim odhodom je imenoval Giovannija Marchija za načelnika fašizma v florentinski pokrajini. Balbo je naslovil tudi tajno okrožnico na vse vpisane fašiste, ki se pečajo z borznimi špekulacijami, ter jih pozval, da naj ali opustijo ta posel, ali pa vrnejo fašistovsko izkaznico. Balbo se bo povrnil v Firenze sredi prihodnjega tedna.

Pred vladno krizo v Nemčiji

Odmevi locarnskih dogovorov. - Demisija treh ministrov nacijonalistične stranke.

BERLIN, 25. Vsled sklepa načelstva in predsednikov deželnih zvez nemško-nacijonalne stranke, ki so se izrekli proti locarnskim pogodbam, se je notranji politični položaj v Nemčiji tako zelo poostril, da je treba računati z vladno krizo, ki utegne imeti za posledico lahko tudi razpust zbornice. Vsled tega sklepa vrhovnega vodstva stranke bodo morali izvajati, ako se v zadnjem trenutku kaj ne izpremeni, posledice trije ministri, ki zastopajo stranko v vladi.

Ta sklep vrhovnega vodstva nemško-nacijonalne stranke je vse politične kroge zelo iznenadil, čeprav so računali z njenim odporom proti dogovorom v Locarnu. Nemški nacijonalci so, kakor znano, zahtevali od vlade, naj začne razpravljati z zapadnimi velesilami o interpretaciji, predvsem čl. 1. zapadn. pakta. Državni kancelar dr. Luther je to zahtevo odbil, vendar pa je dal po poslaniku v Parizu sondirati pri zunanjem ministru Briandu o tem vprašanju, ki ga je ta odločno odklonil. Šele nato so zavzeli nemški nacijonalci svoje odločno stališče.

Ni izključeno, da pride sedaj do razpusta zbornice, ker z izstopom trojice nemško-nacijonalnih ministrov v državni vladi iz kabineta ne bo imela več vlada večine v parlamentu, ker so se proti locarnskim pogodbam izjavili tudi demokrati in socijalni demokrati. Izjavili so, da ne bodo glasovali zanje, ako tega ne store tudi nemški nacijonalisti. V tem primeru ne bo preostalo državni vladi drugega, kot da apelira zopet na narod. V novi zbornici upa potem vlada, da bo mogla spraviti locarnske pogodbe pod streho.

Kakor se je Nemčiji že mnogokrat zgodilo, je tudi sedaj prav lahko mogoče, da se v zadnjem trenutku položaj nenadoma izpremeni. Vsi znaki namreč kažejo, da hočejo nemški nacijonalci glasovati za locarnske pogodbe za gotovo ceno. Že zdavnaj je njihov glavni cilj, da bi prišli v prusko vlado.

BERLIN, 26. Včerajšnji konferenci parlamentarnega kluba nemških nacijonalistov je prisostvovalo izmed 111 le 60 poslancev. Po kratki razpravi so odobrili nastopno resolucijo: «Na podlagi sklepa z dne 21. oktobra odobrava klub nemških nacijonalistov postopanje notranjega ministra Schieleja, finančnega ministra von Schliebena in ministra narodnega

BERLIN, 26. Danes se je vršila seja ministrskega sveta pod predsedništvom kancelarja Lutherja. Kancelar je sporočil, da so ministri Schiele, Schlieben in Neuhaus podalo ostavko. Luther se je tem ministrom zahvalil za dosedanje delovanje, nakar so odšli s seje. Ostali ministri so pod Lutherjevim predsedništvom razpravljali o situaciji, ki je nastala radi odstopa imenovanih treh ministrov.

Vihar razbil 17 pomorskih letal

BALTIMORE, 26. Močan vihar je odtrgal z letališča 17 pomorskih letal in jih vrgel na obrežje. Sedem letal se je popolnoma razbilo, ostala pa so deloma poškodovana.

Gregorijanski koledar na Turškem

ANGORA, 26. Komisija za reformo koledarja je odobrila vpeljavo gregorijanskega koledarja. Tozadevni načrt bo v kratkem predložen narodni skupščini.

Grki bombardirajo bolgarska obmejna mesta

Jugoslovenski min. svet razpravlja o položaju na Balkanu - Rusija ponuja Bolgariji vojaško pomoč?

BEOGRAD, 26. (Izv.) Na včerajšnji seji je ministrski svet posvetil vso pozornost grško-bolgarskemu sporu in obširno razpravljal o položaju na Balkanu.

Kakor pravijo vesti, ki jih je prejelo jugoslovensko zunanje ministrstvo, so Grki zavzeli mesto Nevrokop in prodirajo proti Melniku. Dosedaj se niso bolgarske čete nikjer ustavljale grškim oddelkom. Grki so danes izstrelili okolu 150 granat težkega kalibra na Petrič.

ATENE, 26. Atenska agencija objavlja: Poveljnik grških čet v Macedoniji izjavlja, da so bolgarski komitaši streljali iz zasede na prodirajoče grške oddelke. V bližini vasi Pripečani so grške čete razpršile bolgarske oddelke. Grškim četam je bilo ponovno zaukazano, da se povrnejo v prvotne postojanke šele tedaj, ko bodo Bolgari izpraznili zasedeno grško ozemlje.

SOFIJA, 26. Bolgarska brzojavna agentura javlja: Grške čete so južno od Petriča na bolg. meji zasedle stražnico št. 8. Grška artilerija je bombardirala vasi Arekostinovo in Petrovo. Okolu 18. ure je grška pehota in artilerija močno obstreljevala Petrič. Ob tej priliki so bile v Petrovu ubite tri osebe in ranjeni dve osebi; tudi v Piperici je bil en mrtev in en ranjen. Radi deževnega vremena je položaj beguncev, ki prenočujejo na prostem, obupen. Njih število znaša nad deset tisoč.

Grki, ki so ponovno odbili bolgarski predlog, da se uvede preiskava glede obmejnih incidentov, javljajo sedaj, da se je neki oficir grškega generalnega štaba podal na lice mesta prvega incidenta ob grško-bolgarski meji in je ugotovil, da so Bolgari streljali prvi. Grško poročilo ne pojasnjuje, kako je izvršil ta oficir preiskavo.

Nadaljnje bolgarsko uradno poročilo pravi: V odgovoru na Briandovo brzojavko zatrjuje grški zunanji minister, da so bolgarski vojaki zasedli nekatere kraje na grškem ozemlju. Kategorično moramo izjaviti, da tekom vsega spora ni prekoračil niti en bolgarski vojak grško mejo.

V Sofiji so mnenja, da spor ne bo tako hitro poravnan. Nekatere vesti pravijo, da se je bolgarski vladi stavila na razpolago divizija ruskih prostovoljcev iz Odese, ki se hoče boriti na strani bolgarskih čet proti Grkom. Bolgarija je to ponudbo odklonila. Iz Varne poročajo, da krožijo ruske ladje v bolgarskih vodah.

LONDON, 26. Glasom vesti, ki jih je prejel iz Sofije «Daily Mail», nadaljujejo grške čete prodiranje na bolgarskem ozemlju. V Londonu se povprašujejo, kje dobivajo Grki denarna sredstva za vojne operacije, ker je njih finančni položaj naravnost obupen. General Pangalos baje namerava izkoristiti sedanji položaj v svrho vzpostavitve monarhije na Grškem.

Izgon generala Plastirasa iz Grčije

PARIZ, 26. Glede aretacije generala Plastirasa poročajo iz Aten te-le podrobnosti: V soboto ob 13. uri je vojaštvo obkolilo Plastirasovo stanovanje. Generalu Plastirasu se je posrečilo zbežati v bližnjo hišo, ki so jo vojaki takoj obkolili. Plastiras jim je izjavil, da se preda le oficirju, ki mu je enak po činu. In res je bil tjakaj odposlan general Tarulis, ki je aretiral Plastirasa. General Plastiras je bil takoj vkrcan v Pireju na vojno ladjo. Ta je odplula včeraj zjutraj s Plastirasom proti Brindisi.

Izid občinskih volitev na Grškem

Republikanska zmaga

ATENE, 26. Atenska agencija javlja: Včeraj so se vršile v Grčiji občinske volitve. V Atenah in v Pireju so zmagali republikanci. Na podlagi do sedaj znanih rezultatov so republikanci izvojevali zmago v vsej Grčiji.

Napad Kačakov

Zajeli so ohridskega okrožnega načelnika in sodnika ter ju odvedli v Albanijo

BEOGRAD, 26. (Izv.) Iz Ohrida je prispela vest, da so Kačaki med Debrom in Ohridom izvršili napad. Včeraj ob 5. uri popoldne so ustavili avtomobil, v katerem se je vozil ohridski okrožni načelnik, okrožni sodnik in en orožnik. Kačaki so orožnika ubili. Usoda okrožnega načelnika in sodnika pa je dosedaj neznana. Ta vest je izzvala v Ohridu veliko vznemirjenje. V Ohrid je bil takoj odposlan žendarmerijski general Tomić, da organizira potrebne priprave za zasledovanje Kačakov. Poslednji so odvedli ujetnike najbrž na Albansko z namenom, da bodo zahtevali čim večjo odkupnino.

Razprava o jugoslovenskem invalidskem zakonu

BEOGRAD, 26. (Izv.) Na današnji seji Narodne skupščine se je nadaljevala debata o invalidskem zakonu. Prvi je govoril zemljoradniški poslanec Vujić. Kritiziral je osnutek invalidskega zakona ter naglašal, da je bil osnutek invalidskega zakona, ki ga je sestavila Davidovićeva vlada, mnogo boljši.

Seja se je zaključila ob 1. uri popoldne. Razprava se nadaljuje jutri ob 10. uri dopoldne.

Odnošaji med Rusijo in Nemčijo

BERLIN, 25. Znanji minister dr. Stresemann je imel ob priliki v nedeljo se vršečih volitev v badenski deželni zbor v Karlsruhe volilni govor, v katerem je zanikal trditve, češ da nameravajo države, ki so se udeležile locarnske konference, ustvariti blok proti sovjetski Rusiji. Dr. Stresemann je izjavil, da Nemčija ne bi mogla voditi take politike, ker podlaga največjo važnost na stare odnošaje z Rusijo, ki jih zahteva položaj nemške države. Temu smotru nemške politike ne morejo škodovati niti notranje razmere v Rusiji. Sklep nemško-ruske trgovinske pogodbe je praktično pokazal, da hoče ostati Nemčija v dobrih odnošajih z Rusijo.

Dne 12. t. m. v Moskvi podpisana nemško-ruska trgovinska pogodba obstoja iz okvirne pogodbe in iz sedmih posameznih pogodb. — Okvirna pogodba vsebuje splošne določbe, predvsem odločbo, da ostane v polnem obsegu v veljavi rapallski dogovor z dne 16. aprila 1922.

Prvi del tvori dogovor glede naseljevanja. S posebnimi določbami je urejeno naseljevanje dovoljenje, ki obsega tudi gospodarska podjetja in njihove zastopnike. Državljani obeh držav so izvzeti od javne delovne dolžnosti in od rekvizicij. Vsaka razlastitev, ki se ne bi strinjala z mednarodnimi naziranji, je izključena.

Glede pravne zaščite je določeno, da imajo državljani pravico, da si prosto izberejo odvetnika. Vsako aretacijo tudi policijsko, je treba takoj sporočiti najbližjemu konzulatu. Vsaka trgovinska družba ima v Rusiji pravico tožiti kot pravna oseba.

Gospodarski dogovor vsebuje celo vrsto določb v svrho čim uspešnejšega gospodarskega sodelovanja med obema državama. V kratkem se bodo vršila pogajanja za posebno carinsko pogodbo.

Železniški dogovor določa uveljavljenje bernske pogodbe za blagovni promet med Rusijo in Nemčijo. Tudi glede paroplovbe vsebuje pogodba natančne določbe.

Špekulacija s francoskim frankom

Caillaux o državnih dolgovih

PARIZ, 26. Na današnji seji ministrskega sveta je finančni minister Caillaux sporočil, da so glasom vesti, ki jih je prejelo zunanje ministrstvo, nekateri Francozi v inozemstvu prodali večje množine frankov in nakupili angleške šterlinge. Radi tega je uvedel potom sindikata borznih agentov strogo preiskavo. Tudi justični minister je s svoje strani uvedel poizvedovanje po teh špekulantih. Na seji je Caillaux prečital svoje finančne načrte, kojih proučevanje se bo nadaljevalo na jutrišnji seji ministrskega sveta.

CHATENAU DE LOIRE, 26. Na včerajšnjem zborovanju je finančni minister Caillaux obrazložil finančni položaj Francije. Dolgovi znašajo celokupno 300 milijard. V tem številu niso obseženi inozemski dolgovi. Caillaux je naglašal, da se trenutno ne zasleduje niti mirovna finančna, niti vojna finančna politika, kajti razumljivo je, da ne more Nemčija plačati cele vojne odškodnine. Kljub vsemu temu je sedaj doseženo ravnotežje v proračunu. Nadeja se, da bodo v par mesecih sklenjeni dogovori glede dolgov z Ameriko in Anglijo. Francija ne bo mogla plačati Angliji in Ameriki večjih svot, kakor jih bo prejela od Nemčije na podlagi Dawesovega načrta. H koncu je Caillaux omenil težkoče, s katerimi se mora boriti državna blagajna, in pojasnil ukrepe, ki so bili storjeni, da se odpravijo te neprilike.

Odkritje spomenika spielberškim mučenikom

BRNO, 26. Včeraj se je v Spielbergu odkril spomenik italijanskih mučenikov. Navzočni so bili minister za kolonije Di Scalea, general Graziani, sen. Cippico, predsednik brnske sekcije društva «Dante Alighieri», italijanski poslanik v Pragi conte Pignatti Morano, čehoslovaški zunanji minister ter več drugih odličnih osebnosti. Pred spomenikom so govorili zastopniki italijanskega zastopstva ter predstavniki čehoslovaške vlade. Brnska občina je priredila italijanskim gostom svečan banket.

Morilka Karniciu izpuščena

DUNAJ, 26. V petek 23. t. m. se je vršila odločilna seja dunajskega višjega deželnega sodišča, ki je sklepalo o pritožbi zagovornikov morilke Mencije Karniciujeve proti sklepu dunajskega senata, ki je odbil prošnjo za izpustitev smrtno bolne morilke.

Kakor znano, je višje deželno sodišče na Dunaju odredilo zdravniško preiskavo atentatorice, ki trpi na neozdravljivi bolezni. Preiskava naj bi dognala, ako je sploh izključeno, da bi morilka mogla kdaj nastopiti svojo kazen. Karniciujevo stanje ne bo nikdar dopuščalo nastopa kazni.

Na podlagi te zdravniške ugotovitve je višje deželno sodišče sklenilo, da se mora Karniciujeva pustiti na svobodo in da se jo mora izgnati iz Avstrije. Morilka naj bi bila predana policiji, ki bi jo nato spremla do državne meje. Ker pa je njeno zdravstveno stanje tako slabo, da je vsak transport izključen, jo bodo morali prenesti v kak sanatorij, kjer bo ostala do smrti.

DUNAJ, 26. Mencija Karniciu je danes zapustila deželno sodišče. V avtomobilu se je odpeljala na vzhodni kolodvor ter odpotovala v spremstvu prijatelja na Madžarsko, odkoder se vrne v Bolgarijo.

DNEVNE VESTI

Razpust društva

Goriška podprefektura je razpustila prosvetno društvo v Dobravljah pri Ajdovščini. To je prvo društvo na Goriškem, ki je razpuščeno v sedanjem pravcu obmejne politike. Pred dobrim mesecem je imenovano društvo praznovalo svojo petindvajsetletnico.

Po zborovanju narodnih manjšin v Ženevi

Danes priobčujemo govor našega poslanca dr. Wilfana, s katerim je kot predsednik prvega manjšinskega zborovanja zaključil razprave zastopnikov 30 narodnosti iz evropskih držav, ki so se vršile dne 15. in 16. t. m. v Ženevi. Kakor otvoritveni govor, ki smo ga objavili v nedeljski številki «Edinosti», tako dičita tudi zaključni govor dr. Wilfana prepričujoča globina misli in diplomatska spretnost združena z izrednimi govorniškimi sposobnostmi, ki prihajajo pri dr. Wilfanu do popolne veljave tudi tedaj, ko govori v tujih jezikih.

Uspeh konference je bil — v veliki meri po zaslugi njenega predsednika, ki je spretno izglajeval spore med posameznimi različnimi interesi — lahko se reče popoln. Ženevski listi, med njimi posebno «Le Journal de Genève», so posvečali temu zborovanju dolga poročila. V vseh se omenja ime našega poslanca ob laskavem priznanju. To pažnjo je treba tem bolj naglasiti, ker se je vršila ta konferenca istočasno s konferenco v Locarnu.

Po zaključku konference je objavil «Journal de Genève» o njej in njenem pomenu daljši članek, iz katerega naj posnamemo sledeči odstavek:

«Ako promatramo praktične uspehe konference manjšin, moramo priznati pred vsem, da pomeni njeno sklicanje kot tako že velik uspeh. Ako se pomisli, kako zelo so si bili nasprotni interesi posameznih manjšin, zastopanih na konferenci, ako se pomisli, da so se nasprotja, ki se pojavljajo v državah, morala pojaviti tudi na konferenci, moramo priznati, da predstavlja mirni potek te konference pozitiven rezultat.»

Ker je vodil zborovanje dr. Wilfan, vsebujejo gornje vrstice odkrito priznanje našemu poslancu s strani enega največjih švicarskih listov, ki je na svetovnem glasu.

Ob zaključku zborovanja je poslal dr. Wilfan švicarskemu predsedniku v imenu kongresa sledečo zahvalno brzojavko:

«Zastopniki tridesetih organiziranih narodnih skupin iz evropskih držav se spoštljivo klanjajo ter izražajo svoje občudovanje in svojo hvaležnost Helvetski zvezi, ki simbolizira idejo vzajemnosti in sporazuma med evropskimi ljudstvi. Dr. Wilfan, predsednik zborovanja.»

Švicarski zvezni svet je odgovoril s sledečo brzojavko:

«Globoko ganjen po besedah vsebovanih v vaši brzojavni poslanici se vam zvezni svet najlepše zahvaljuje.»

Na zaključni seji je bilo sklenjeno, da se kongres narodnih manjšin zopet sestane po možnosti že prihodnje leto. V odbor, ki ima pripraviti novi sestanek, so bili izvoljeni dr. Wilfan, Geza de Szüllö (Madžar), Schieman (Nemec), grof Sierakowski (Poljak) in dr. Motzkin (Žid).

Italijanski zakoni o zadružništvu razširjeni na nove pokrajine

«Uradni list «Gazzetta Ufficiale» od 23. t. m. je objavil kr. odlok od 7. avgusta 1925., št. 1778, s katerim se uvajajo v nove pokrajine italijanski zakoni o zadružništvu.

Čl. 1. določa, da je v novih pokrajinah dovoljeno ustanavljanje zadrug, pri čemer se imajo upoštevati določbe, ki jih vsebujejo zakoni, kateri so v teh pokrajinah v veljavi in ki se nanašajo na družbe, kakršne so zadruge; dalje se je treba ravnati po določbah, ki jih vsebujejo čl. 220, 223, 224, 225, 226, 227 in 229 trgovinskega zakonika kraljevine. Ne velja pa sklicevanje čl. 220 na 88. in 89. člen omenjenega zakonika, kakor tudi ne sklicevanje čl. 223. na čl. 140, temveč veljajo namesto tega odgovarjajoče določbe sedanjih zakonov, ki so v novih pokrajinah še v veljavi. Zadruge morajo v svojem vpisnem naslovu izrecno omeniti, da so urejene po predpisih pričujočega odloka.

Čl. 2. Zadruge, ki so ustanovljene v smislu prejšnjega člena, se vpišejo pri trgovinskem sodišču — pokrajinskem ali okrožnem — v smislu zakonov, ki so v veljavi v novih pokrajinah. Pri vpisu pa se mora pripisati pripomba, da se tem zadrugam dovoljuje poslovanje po zakonih o zadrugah in tozadevnih konsorcijih, ki so v veljavi v kraljevini. Sedanji predpisi o položitvi, registraciji in objavi ustanovne listine ostanejo v veljavi.

Čl. 3. Za zadruge v novih pokrajinah, ustanovljene v smislu prejšnjih členov pričujočega odloka, veljajo določbe zakonov od 12. maja 1904, št. 178, od 19. aprila 1906, št. 126 od 7. julija 1907, št. 526, od 25. junija 1909 št. 422 in kralj. odlokov od 12. februarja leta 1911., štev. 278, od 6. februarja 1919, št. 107, od 12. februarja 1922, št. 214, od 8. februarja 1923, št. 422 in od 5. aprila 1925, št. 622.

Čl. 4. določa, da se čl. 15, 20 (drugi odstavek) pravilnika, ki je bil odobren s kr. odlokom od 12. februarja 1911, št. 278 spremenijo ter da se bodo glasili tako-le:

Čl. 15. «Zadruge, ustanovljene v smislu pričujočega odloka, ki hočejo doseči vpis v prefekturni seznam, morajo predložiti prefektu tozadevno prošnjo ter ji priložiti: ustanovno listino in vse listine o kakršnihkoli spremembah, ki bi nastale do dneva vložitve prošnje, prepis potrdila o registraciji na sodišču, notranji pravilnik o izvajanju pravil, ako ga zadruga ima, seznam, ki vsebuje imena in priimke zadružnikov ob času predložitve prošnje, obrt, ki jo člani izvršujejo, ime, priimek, in funkcijo odbornikov, ravnateljev in drugih oseb, ki so pooblaščene opravljati posle na račun zadruge.»

Čl. 20. (drugi odstavek). «Vpis, izbris ali ustavitev zadruge v prefekturnem seznamu se mora objaviti v uradnem listu pokrajine in sporočiti sodišču, pri katerem je zadruga registrirana. Istotako morajo sodišea obvestiti prefekturo o ukrepih glede zadrug v njihovem področju.»

Čl. 33. ((Prvi in drugi odstavek). «Upravitelji zadrug, ki so vpisane v prefekturnem registru, morajo predložiti prefekturi v dveh mesecih po zaključku upravnega leta prepis letne bilance, ki mora biti podpisana od upraviteljev in nadzornikov. K temu prepisu je treba priložiti izvleček iz sklepa občnega zbora, s katerim je bila bilanca odobrena.»

Čl. 5. Davčne olajšave, ki veljajo glede zadrug na ozemlju kraljevine, so raztegnjene tudi na reški okraj (distretto di Fiume), ako spozna finančni minister, da so tu predpogoji, ki jih zahtevajo splošni in posebni zakoni kraljevine o omenjenih bitjih.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v «Gazzetta Ufficiale», to se pravi torej, da je v veljavi od 23. t. m.

Predvolilno življenje v Čehoslovaški

Vse politične stranke vršijo priprave za predstoječe volitve v parlament. Večina strank je že objavila svoje kandidatne liste za poedina okrožja. Kolikor se da posneti, ne bo znatnih sprememb v njih, izvzemši komuniste, ki morajo vsled razcepa z Bubnikom in neodvišnjaki kandidirati povsem nepoznane osebe. Češkim strankam se sedaj pridružijo neodvisna komunistična stranka, narodna stranka dela in Prašekova agrarno-konservativna stranka. Slovaškim strankam se pridruži na teh volitvah slovaška narodna stranka, ki se bo borila v glavnem proti ljudski stranki. Obstojala je bojazen, da bo razcepljenost češkega tabora neugodno vplivala na uspeh bližnjih volitev. Posebno z ozirom na to, da so Nemci skušali ustvariti edinstveno volilno fronto. Kakor znano pa so ti poizkusi ostali brez uspeha v glavnem radi odpora nemških socijalnih demokratov, ki se radi političnih in taktičnih razlogov niso mogli odločiti za sodelovanje z nemškimi meščani. Tudi v madžarskem taboru ne bo bolje. Na zadnjih volitvah so kandidirale v poslansko zbornico in senat tri madžarske stranke, to pot pa objavlja svoje posebne kandidatne liste kar deset strank, vsled česar bodo madžarski glasovi na teh volitvah precej razcepljeni. V precej težavnem položaju je tudi konservativna «ljudska stranka», ker je po zapovedi sv. Stolice praški nadškof zabranil duhovnikom kandidaturo. Dopuščene so izjeme le glede malega števila duhovnikov, ki so se že dosedaj uveljavljali v političnem življenju. Sicer pa se je volilna borba omejala doslej le na politične shode in je ohranila povsem miren potek. Ne opaža se še predvolilnega razburjanja.

— **Roman «Moč preteklosti»** je ravnokar izšel v ponatisu. Bralcem in bralkam «Edinosti», ki so z vnemo prebirali zanimivi podlistek, je gotovo ustreženo, da dobe zanimivo zgodbo o Valeriji in Pavlu v obliki knjige. Zunanjost knjige je priprosta a zelo okusna, papir dober in cena kljub temu prav nizka. Knjiga, ki ima preko 350 strani v osmerki, stane samo 6 lir. Če primerjamo to zares nizko ceno s katerimkoli izdanjem drugih založništev, potem moramo res priznati, da je to najcenejša knjiga, kar jih je izšlo pri nas po vojni.

Jezik je domač, težkih tujih imen ni, tako zamore povest z užitkom brati vsakdo, ki hoče imeti lahko, zanimivo čtivo. Danes, ko se o okultnih vedah toliko razpravlja, je ta roman aktualen. Mnogo je romanov, ki razpravljajo o takih pojavih, čudnih dogodbah itd., toda malokateri je tako privlačen in zabave, kot je «Moč preteklosti». V ruščini je roman doživel mnogo izdaj in preveden je v mnoge tuje jezike. Prepričani smo, da bo našel tudi med nami mnogo bralcev in bralk.

«Moč preteklosti», roman, spisala V. I. Križanovska, z dovoljenjem pisateljice preložil Ivan Vouk. Str. 367. Tiskarna «Edinost» v Trstu, 1925.

— **Akademski klub «Nanos»** v Padovi sporoča, da bodo morali najbrže plačati šolske takse tudi italijanski državljani druge narodnosti (Slovenci, Hrvati in Nemci). Takse znašajo ca. 1100 do 1500 lir letno.

Vendar pa univerzitetno tajništvo še ni popolnoma na jasnem. Klub je ukrenil vse potrebno, da se stvar razjasni. Za natančnejše informacije naj se vsak interesiranec obrne na tov. Dekleva, Fr. stud. ing., Padova, R. Università.

— **Izvoz perutnine.** Tukajšnja kr. prefektura sporoča, da je glasom okrožnice od 16. t. m. št. 25163 zopet dovoljen izvoz italijanske perutnine v Francijo. Za izvoz je potrebno spričevalo o zdravstvenem stanju perutnine. Spričevalo izda na podlagi zdravniškega ogleda občinsko oblastvo.

— **Zahvala.** Pevsko društvo «Ilirija» se tem potom zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da je družabni večer dne 25. t. m. tako dobro izpadel. Posebna zahvala naj gre našim zavednim trgovcem, ki so tako bogato založili z darili za srečolov. Istočasno se zahvaljujemo M. D. P. - Sv. Jakob in «Čitalnici» za obilen poset. — Odbor.

Društvene vesti

— **TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU ima danes ob 4. uri popoldne važno odborovo sejo v običajnih prostorih.**

— **Delavsko konsumno društvo pri Sv. Jakobu** sklicuje za danes, torek 27. t. m., ob 8.30 zvečer izredno sejo načelništva in nadzorništva. Prosi se polnoštevilna udeležba, ker je na dnevnem redu zelo važna točka: poprava društvene dvorane.

— **S. k. «Jadran» - Kerpelje-Kozina.** Danes zvečer točno ob 8. uri odborova seja v prostorih g. Šiškoviča. Ker so na dnevnem redu važne točke, je prisotnost vseh odbornikov obvezna. Prosim za točnost! — Predsednik.

— **Pevsko društvo «Ilirija».** Danes zvečer točno ob 20.30 vaja za moški zbor. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

— **Samomor bolnika.** Radi hude bolezni, ki ga je mučila že delj časa, si je vzel življenje 46-letni težak Guido Ladich, stanujoč v ulici Trionfo št. 3. V nedeljo popoldne se je Ladich v spremstvu svoje žene podal na izprehod k morskemu obrežju, da se nekoliko oddahne na svežem zraku. Čez nekaj časa — bilo je okoli 17.30 — je siromak naprosil ženo, naj mu gre po suknjo domov, ker da ga zebe. Očividno pa je bilo to le pretveza, kajti komaj je bil Ladich sam, se je približal k bregu in planil v morje. Na vpitje oseb, ki so to zapazile, so prihiteli nekateri mornarji, katerim se je s precejšnjim trudom posrečilo rešiti Ladicha iz hladnega objema valov. A bilo je že prepozno. Revež je izdihnil ob prihodu v mestno bolnišnico, kamor so ga prepeljali z avtomobilom reš. postaje.

— **Težave vratarske službe.** Z zelo vročekrvnim najemnikom je imel predsinočnjim opraviti 54-letni Al. Povh, vratar hiše št. 9 v ul. S. Maurizio. Okoli 23. ure je čul, da nekdo silno razbija po vežnih durih. Nevoljen je šel odpret, in ko se je prepričal, da je motilec nočnega miru 52-letni najemnik Anton Comar, ga je precej osorno opozoril, naj drugič ne pozabi ključa doma. Toda njegov opomin je Comarja tako razdražil, da je začel obdelovati Povha najprej s pestmi, potem pa z nožem, s katerim ga je zabodel v prsa. Hrup je končno privabil na junaški mejdan dva orožnika, ki sta pravočasno ukrotila vročekrvnega najemnika ter ga spremila na hladno. Povh je moral v mestno bolnišnico, kjer so mu obvezali precej globoko rano na prsih, ozdravljivo v kakih 10 dneh.

Razprava proti Collarichu

Govor državnega pravdnika

Ob začetku včerajšnje razprave je dobil besedo odv. Matosel-Loriani, ki je podrobno obrazložil vzroke, radi katerih je pri zadnji razpravi predložil prošnjo, da b ise proces nadaljeval pred drugim sodnim stolom. Pojasnil je, da tega koraka ni storil mogoče radi nezaupanja do puljskih porotnikov, temveč edinole zato, ker je hotel s tem pridobiti svojemu varovancu ugodnost, ki mu jo dovoljuje italijanski kazenski zakonik. Spričo tega dejstva mora pač izginiti vsako dvoumno tolmačenje njegove zahteve. Pred dvema letoma se je pripetil v Cataniji slučaj, da je državni pravdnik zahteval prekinitev procesa in izpremembo sodnega stola samo zato, ker je občinstvo tekom razprave odobrilo z mrmranjem izjave nekega obtoženca. Mari je bil to moralni udarec za tamošnje porotnike? Ali bi bilo poniževalno za Rim, ako bi se Matteottijev proces bil vršil pred kakim drugim sodnim stolom, kakor se je prvotno nameravalo.

Tekom sedanjega procesa je varnostna oblast razvila izredno veliko oboroženo silo, bodisi v sodni dvorani kakor tudi izven nje; listi so objavili izredno težke sodbe o obtožencih, posebno o Collarichu, v svojih člankih so ponovno napadli branitelje. Te izredne okolščine so napotile branitelja, da je zaprosil za izpremembo sodnega stola. Čimbolj pritiskajo obtožbe na obtoženca, tembolj je ta potreben pomoči in obrambe. Collarich je po mnenju branitelja velik nesrečnež, duševno abnormalen človek, rojen zločinec, ki se ni mogel upirati svoji nesrečni usodi. Štirikrat sta njegova branitelja predlagala zanj preiskavo psihijatrov, toda ta predlog je bil iz neznanega vzroka vsikdar zavrnjen. «Zato» — je zaključil odv. Matosel-Loriani — moramo mi branitelji uporabljati vsa sredstva, ki nam jih dovoljuje postava. Povejte mi sedaj odkritosrčno, vam li zadostujejo moje besede? Je še kdo, ki se mu zdi, da sem ga žalil? Če je tako, se raje še danes umaknem, ker nočem, da bi moja navzočnost bila v škodo mojemu varovancu, ako bi ne imela biti koristna».

Nato je zaprosil za besedo odv. Cerlenizza, drugi Collarichev branitelj, ki je izjavil, da se popolnoma strinja z svojim kolegom glede njegovih izjav. Poudaril je, da je po angleškem zakonu celo prepovedano, da bi listi objavljali kakršnekoli osebe in mnenja pred koncem razprave.

Odv. Štefani je čutil dolžnost, da izreče tovarišema Cerlenizzi in Matosel-Loriani-ju svojo solidarnost in da protestira proti napadom listov na branitelje, s čemer jih ovirajo pri izvrševanju težavne zagovorniške naloge.

Po teh besedah odv. Stefanija je predsednik prečital seznam vprašanj, ki bodo stavljena porotnikom, nato je podelil besedo državnemu pravdniku odv. Tasso.

Državni pravdnik je najprej izrazil predsedniku svoje priznanje za njegovo sposobnost, ker je omogočil, da se veliki proces že bliža svojemu zaključku. Nato je dejal, da je razdelil dejanja, vsebovana v obtožnici, v dva dela; najprej bo obračunal s posameznimi člani Collaricheve tolpe, potem pa z glavarjem samim. Delovanje tolovajske tolpe se je pričelo dne 8. julija 1923. in se je končalo 14. januarja 1924. V tem kratkem času je tolpa izvršila pet umorov, devet ropov in številne tatvine. Tatvine v škodo dr.ja Licaussija, ki je bila izvršena dne 8. julija 1923., so obdolženi Collarich, Neffat, De Rossi in Bilus, poslednja dva kot sokrivca. Neffat tajo, a je brezdvomno kriv pri tem zločinu. Saj je Collarich to odločno priznal, ko mu je pri soočbi v zaporu zabrusil v obraz, da mu je on svetil, ko je Collarich odpiral predale v sobi d.rja Licaussija. Glede Rossija in Bilusa je drž. pravdnik skušal dokazati, da sta bila soudeležna pri tej tatvini, ker sta bila edino onadva v stanu dati Collarichu in Neffatu natančna navodila. Sicer je tudi Collarich pri prvem zaslišanju deloma priznal inuno sokrivdo.

Glede umora gostilničarke Del Monte je drž. pravdnik dejal, da je ta zločin zamislil Bisin. Ker se on in njegova tovariša Czerny in Smolars niso čutili dovolj močne, da bi izvršili lopovski zločin, so vzeli v družbo še Collaricha. Ta zločin je bil torej dobro premišljen, zato porotnikom ne bo težko odgovoriti na tozadevna vprašanja.

(Razprava se nadaljuje).

Vesti z Goriškega

— **Praznovanje obletnice rimskega pohoda.** Ker se bo vršila na dan obletnice, t. j. dne 28. t. m., proslava v glavnem mestu Furlanije, t. j. v Vidmu, so praznovali Gorica in razna druga manjša središča v furlanski pokrajini obletnico rimskega pohoda v nedeljo. Zato je bilo v nedeljo goriško mesto zavito v zastave, javna poslopja in nekatere druge hiše pa so bile zvečer razsvetljene. Ob 11. predp. se je vršil v Verdijevem gledališču shod, na katerem je nastopil kot slavnosten govornik predsednik furlanske kraljeve komisije, on. Gino di Caporiacco. Obhoda po mestu ni bilo.

Po shodu je došlo pred gledališčem do malega prepira in spopada, tekom katerega je bil pretepen od fašista Gottardi-ja republikanec Pattacconi, ker se je izrazil zaničevalno o goriških fašistih, češ da ti mladiči niso vojevali vojne. Drugače pa je poteklo praznovanje obletnice, katero so praznovali goriški meščani še najbolj popoldne v gostilnah goriške okolice, kamor so jih zvabili krasno solnce in pa sladkosti novega vina, docela mirno in brez nikakih incidentov.

Na dan same obletnice, t. j. v sredo dne 28. t. m., bodo po nalogu furlanskega prefekta vsi državni uradi zaprti, vsled česar odpadejo tudi vse sodne obravnave, ki so za ta dan razpisane; javna poslopja bodo okrašena in zvečer razsvetljena. Istotako odpade tega dne tudi šolski pouk.

— **Koncert tržaškega kvarteta.** Danes zvečer se vrši pod okriljem društva prijateljev glasbe v Verdijevem gledališču koncert tržaškega kvarteta, ki je ostal že iz prejšnjih koncertov goriškemu glasbo ljubečemu občinstvu v najlepšem spomnu.

— **Smrt zapuščenega.** 51-letni Josip Mervic iz Šempasa št. 38 je živel že delj časa sam in zapuščen v svoji samotni hiši. Svoje čase je imel Mervic sicer tudi ženo, toda radi medsebojnih nesporazumljenj sta že več časa živela ločena eden od drugega. Pred dnevi so njegovi sosedje opazili, da starega, ločenega samca ni več na spregled, in zato se je porodila v njih huda slutnja, da se je moralo Mervicu nekaj pripetiti. O svoji hudi slutnji so obvestili orožnike, ki so s silo vdrli v zaklenjeno hišo, kjer so našli Mervica mrtvega v postelji. Iz Gorice je bil pozvan zdravnik ki je ugotovil, da je Mervica že dva dni pred odkritjem zadela srčna kap. Po tej ugotovitvi je bil Mervic prenešen na domače pokopališče in tamkaj pokopan.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 26. oktobra Amsterdam od 1010.— do 1025.— Belgija od 113.— do 115.—; Pariz 102.— do 103.— London od 122,40 do 122 65; New York od 25.15 do 25.30; Španija od 355.— do 365.—; Švica od 484.— do 489.—; Atene od 35.— do 37.50; Berlin od 594.— do 604.—; Bukarešt od 11.75 do 12.25 Praga od 74.75 do 75.—; Ogrska od 0.0345 do 0.0360; Dunaj od —.350 do —.365; Zagreb od 44.70 do 45.—.

Benečijske obveznice 66.60.

VALUTE:

Trst; 24. oktobra. Avstrijske krone od 0.0345 do 0.0360; dinarji od 44.25 do 45.—; dolarji od 25.10 do 25.30; novci po 20 frankov od 97.— do 100.—; funt šterling od 122 25 do 122.60,

MALI OGLASI

KRČMAR s soprogo, brez otrok, se išče. Potrebna je kavcija, dobra izvežbanost v gostilničarski stroki ter poznanje okoliša Sv. Jakob. Prednost imajo upokojenci. Nastop takoj. Naslov pove upravništvo. 1525

SLUŽBO praktikanta pri večji trgovini ali pa v pisarni išče 17-leten mladenič, ki je dovršil štirirazredno meščansko šolo. Zmožen je slovenščine, italijanščine in strojepisja. Ponudbe pod «Praktikant» na upravništvo. 1526

HLAPEC, nem, vešč pisanja v italijanščini, in slovenščini išče službe. Via Fonderia 6, mizar. 1527

«GASTRIN» so najboljše izkušene kapljice za okrepitev želodca, proti bolečinam, kislini in grenkim slinam, izhajajočih iz želodca vsled slabe prebave in proti zaprtju. Izdeluje jih lekarna v Il. Bistrici. 1461

HIŠA s 6 prostori, obdelanim zemljiščem na Vrdeli, S. Cilino, se proda za L 55.000. Iščem 25.000 lir 15% na dve hiši v Rojanu. Echeli, Via Bosco 52, 13 do 15. 1528

KUHARICA želi vstopiti v službo v boljšo restavracijo ali hotel — brezplačno — v svrho izpopolnitve v kuhanju. Naslov pri upravništvu. 1503

VSEM LJUBITELJEM ZIMSKEGA CVETJA javljam, da so mi došle iz Holandskega čebule enostavnih in polnih hijacint, tulipanov in frezij. Naročila izvršujem tudi po pošti. Just Ušaj, Gorica, Via Favetti 6. 1509

POROČNA soba, psiha, 3 ogledala 1800, druge, jako močne s psiho ali umivalnikom, po znižani ceni. Türk, San Lazzaro 10. Pozor na naslov. 1510

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

TRGOVSKI pomočnik z dežele s 3. leti prakse, vešč slovenskega in italijanskega jezika, išče službe v mestu. Pekarna Trampuš, Via S. Marco št. 25. 1517

Županstvo občine Kal pri Kanalu

razpisuje

službo občinskega tajnika

Zahteva se tajniški diplom — Nastop službe takoj. Natančnejša pojasnila se dobe v občinskem uradu.

Trgovina

Fran Benčič

HERPELJE (nasproti šoli)

Manufakture v največji izberi. **Mizarske, čevljarske, krojaške, šolske in druge potrebščine.**

Bogata zaloga jestvin in kolonijalnega blaga. - Postrežba točna. - Najnižje cene.

Na **drobno.** 731 **Na debelo.**

Velika zaloga nemških in čeških slamoreznic 719

8. 10. 12 col z verigo in brez iste, vsi nadomestni deli kakor noži, zobna kolesa, vedno v zalogi. — Prodaja tudi na obroke.

M. Križe — Postojna

ZOBOZRAVNIK

Dr L. MERMOLJA

specijalist

za zobne in ustne bolezni

sprejema

v Gorici na Travniku št. 5, II.

od 9—12 in od 3—5 (67)

KRONE po 2.15

plačuje 62

ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Predno kaj nakupite, oblščite 46

Veliko skladišče pohištva

tvrdke

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 — Via Malcanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izberi.

Zdravilo, ki je slaščica

je čokoladni bonbon ARRIBA proti glistam in odvajalni bonbon ARRIBA, ki sta izdelana iz najboljše mlečne čokolade. Proti glistam: v zelenih zavitkih po L 1.—; odvajalen v rudečih zavitkih po 50 cent.

PODLISTEK

E. PHLILIPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel France Magajna.

«In kaj pri zlodeju ste delali vi na krovu ob tistem času?»

«Ima čudne navade,» je priznal Crawshay zaupno, «katerih se ne morem znebiti niti na parniku. Spim rad, kadarkoli se počutim zaspanega, in kadar me prime želja po sprehajanju, pa kolovratim okoli. Po svojem včerajšnjem nenavadnem činu, po svojem sijajnem poletu nisem bil razpoložen za spanje.»

«Meni se vidi, gospod,» se je oglasil blagajnik, «da na tem parniku jako mnogo kolovratite, zlasti če se pomisli, da ste na krovu komaj nekaj več kot dvanajst ur.

«Jetra,» je pojasnjeval Crawshay zaupljivo. «Jetra mi delajo velike preglavice. Nežna in vztrajna vaja mi je največja pomoč.»

Kapitan se je obrnil proti svojemu mlajšemu uradniku.

«Gospod Dix,» je rekel, «morda bomo razvozlali to stvar, če pošljemo po Robinsa. Bodite tako prijazni in pojdite ga poklicat.»

Crawshay je naglo dvignil roko.

«Prosim vas, ne storite tega,» je prosil.

«In zakaj ne,» je vprašal kapitan. «Obtožili ste enega izmed uradnikov tega parnika. Treba mu je dati priložnost, da obtožbo zavrne, če jo more.»

«Brez vsakega dvoma,» je rekel Crawshay, «bo v teku časa dobil tako priliko. Za sedaj bi pa bilo tako postopanje indiskretno.»

«In zakaj?»

«Zato, ker bodo dospele še druge brzojavke in človek si misli, da bi bilo skrajno interesantno, če bi nam prišla v roke ena teh brzojavk, ki se ne vknjižujejo, o katerih blagajnik ne ve ničesar in ki se skrivaj dostavljajo — — —»

«Komu?» je vprašal kapitan.

«Nekemu potniku na parniku.»

Kapitan je zmajal z glavo. Ves njegov izraz je bil izraz neodobravanja.

«Neumnosti!» je vzkliknil. «Ako je Robins prekršil svojo dolžnost, o čemer pa še vedno dvomim, ga moram takoj izprašati.»

Crawshay se je obnašal, kakor invalid, katerega želja je bila poteptana.

«Na vsak način ne storite tega, prosim Vas! Jaz vem, da je moj način postopanja boljši. Poleg tega me pa s tem napravite za nekakega prisluškovalca — za navadnega ovaduha in tako dalje, saj veste.»

Crawshay je vzdihnil in si s trudnimi prsti odpel površnik in suknjič. Potem je iz nekega skrivnega prostora v bližini prsnega žepa potegnil pisemsko kuverto, ki je vsebovala košček papirja.

«Bodite tako prijazni in čitajte to,» je prosil.

Kapitan je vzel kuverto z nekako nevoljo, potegnil iz nje listek, prečital večkrat njegovo kratko vsebino in dal oboje nazaj. Nekaj trenutkov je stal tako kakor v sanjah. Crawshay je spravil kuverto na prejšnje mesto in vstal.

«Zdaj pa moram oditi,» je rekel. «Pozneje se bova še kaj pogovorila, gospod kapitan! Zdaj se pa moram malo sprehoditi. Saj veste, kako se počutim pred obedom. Vrhutega je na krovu nekaj oseb, ki čakajo, da jim iz svojega dobitka plačam nekoliko kozarčkov okrepčila. Čeprav zelo ljubim vašo deželo, gospod kapitan, moram vseeno priznati, da mi vaši kokteili ne povzročajo dobrih občutkov.»